

Kwaliteitstoetsing 2003-2004

Verbeteren of vluchten

de **Openbaar**
accountant

Een aantal
kleine
kantoren

overweegt de strenge normen te ontvluchten door niet langer als controlerend accountantskantoor door te gaan. CTK-voorzitter Maarten Steemers over de eerste toetsingsronde onder de nieuwe Verordening toetsing kwaliteit, en over de toekomst.

WILLIAM ROTHUIZEN

Het College Toetsing Kwaliteit heeft de periode 2003-2004 als één toetsingsronde beschouwd omdat het de eerste twee jaren zijn onder de nieuwe Verordening toetsing kwaliteit. Alle kantoren die ondernemingen van openbaar belang bedienen, de zogeheten 'Oob-kantoren', zijn integraal bekeken. Op het moment van schrijven van dit artikel zijn nog niet alle uitkomsten bekend. "Maar het algemene beeld tot nu toe is positief", zegt CTK-voorzitter Maarten Steemers. "Op enkele uitzonderingen na zijn kwaliteitsbewustzijn en kwaliteitsbeheersing binnen de Oob-kantoren voldoende. De manier waarop intern de kwaliteitsborging is ingericht, is van goed niveau. Kwaliteitsbewustzijn zit echt in de genen van de organisaties."

Kleine kantoren

Ook de middelgrote kantoren scoren voldoende. De toetsing van kleinere kantoren levert echter een minder homogeen beeld op. Bij de eenmans- en tweemanskantoren blijkt nogal eens een gebrek aan kennis te bestaan. Men is minder op de hoogte van de laatste ontwikkelingen of heeft die nog niet geïmplementeerd, constateert Steemers. Daarnaast is het voor kleine kantoren moeilijk om een systeem van kwaliteitsbeheersing te formaliseren. Ze hebben meestal eenvoudig niet de mensen die kunnen vaststellen dat het systeem naar behoren werkt. Dit betekent dat de toetsers de dossiers diepgaander moeten bekijken om vast te stellen of de kwaliteitsbeheersing in de praktijk functioneert.

Verbeterd

De uitkomsten van de toetsing tonen in grote lijnen een verbetering ten opzichte van de vorige rondes. De ondersteuning aan kantoren die toen onvoldoende scoorden heeft geholpen. "Gelukkig wel", zegt Steemers. "Onder de nieuwe verordening is een regeling afgesproken waarbij een kantoor dat bij een eerste toetsing onvoldoende scoort, een aanwijzing krijgt om samen met of onder begeleiding van een geaccrediteerd toetser een verbeterplan te maken. In de afgelopen twee jaar hebben we gezien dat onder die kantoren een duidelijke verbetering is opgetreden. Vroeger scoorde dertig tot 35 procent van de kleine kantoren onvoldoende, in de cyclus 2003-2004 is dat gezakt naar bijna 25 procent."

Maarten Steemers:
"De uitkomsten tonen een
verbetering ten opzichte van
vorige rondes."

FOTO: SIMONE VAN ES

'Te streng'

Die daling kan niet louter aan verbeterplannen worden toegeschreven. Sommige accountants op leeftijd hebben hun kantoor gesloten en het CTK hoort van kleine kantoren dat men de normen te streng vindt worden, dat er te veel regelgeving is en er te veel eisen worden gesteld. Een aantal besluit of overweegt daarom niet langer als accountantskantoor door te gaan met de werkzaamheden. Ze zullen dan weliswaar geen controles mogen doen, maar zijn ook niet langer onderworpen aan de voor registeraccountants geldende regelgeving.

Ja of nee

"Het algemene beeld laat zien dat de kwaliteit van de beroepsuitoefening ruim voldoende is", constateert Steemers. "Je merkt dat men goed met de regelgeving omgaat, ondanks de verzwaring ervan. Toch voldoet nog steeds zo'n twintig procent niet meer aan de norm. Daarom wil ik er voor waarschuwen dat met de Wta de toetsing zich naar verwachting veel minder zal richten op kwaliteitsverbetering op de langere termijn en dat het vooral zal gaan om de vraag: is de wet nageleefd? En dat laatste is puur binair, het is ja of nee. Daar zullen accountantskantoren aan moeten wennen. Ik denk overigens dat veel accountants dit wel beseffen."

CTK en AFM

De Autoriteit Financiële Markten (AFM), die onder de Wta het toezicht op accountantsorganisaties krijgt toegewezen, heeft destijds laten weten het CTK daarbij een rol te laten spelen. De AFM ziet het CTK als één van de inspecties, zoals ook de Raad van Toezicht van de NOvAA. Het CTK is met de AFM in gesprek over hoe de werkzaamheden zodanig op elkaar kunnen aansluiten dat er geen duplicering van werk ontstaat en dus ook geen duplicering van kosten voor de kantoren.

Afbakenen

"Daar is het laatste woord nog niet over gezegd", zegt Steemers. "En de rol die het CTK zal gaan spelen is ook nog niet afgebakend. Het CTK zal niet verdwijnen, tenzij het NIVRA besluit de verordening in te trekken en geen kwaliteitstoetsing meer te laten uitvoeren. Maar dat is niet waarschijnlijk. Wel zal het ►

CTK worden verzelfstandigd, de AFM eist onafhankelijkheid van de inspecties.”

Onder de Wta krijgt de AFM toezicht op de wettelijke controle, waarbij ze zich wil bezighouden met organisaties van openbaar belang, vervolgt Steemers. “Over de definitie daarvan wordt nog gepraat. Omdat het direct de financiële markten betreft wil de AFM zich richten op beursfondsen, banken, verzekeringsmaatschappijen en dergelijke.”

Informatie uitwisselen

“Dat betekent dat er veel wettelijke controle overblijft, zoals bij de niet-Oob’s”, concludeert Steemers. “In principe zou de AFM daar willen steunen op de inspecties van het CTK en de Raad van Tucht. Maar grote kantoren doen naast de controle van Oob’s ook andere wettelijke controles. De AFM heeft onlangs laten weten dat ze zich wil richten op die kantoren als geheel. Voor het CTK blijft dan het terrein over van de niet-wettelijke controles en de overige accountantswerkzaamheden. Dat betekent dat CTK en AFM daar allebei over de vloer komen. Dan moeten er goede afspraken komen over hoe we daar gezamenlijk mee kunnen omgaan en informatie kunnen uitwisselen.”

‘Er moeten goede afspraken komen om dubbele toetsing te voorkomen.’

‘Enige zorg’

Maar een verdubbeling van toetsing en dus van toetsingskosten kan mogelijk zijn waar de AFM geen informatie met het CTK kan of mag delen. “In zo’n geval zullen wij, net als de AFM, de dossiers moeten bekijken, bijvoorbeeld. En zullen we die Oob-kantoren zelf in den brede moeten toetsen. Dan heb je een verdubbeling van toetsing en van toetsingskosten. De AFM heeft een budget voor de toetsingskosten dat gedekt moet worden door de vergunninghouders, dus de accountantskantoren. Ook de door het CTK gemaakte kosten worden aan de kantoren in rekening gebracht. Kortom, een administratieve lastenverzwaring is wel degelijk mogelijk.

‘Het CTK hoort van kleine kantoren dat men de normen te streng vindt worden.’

Dat baart mij wel enige zorg. Er moeten dus goede afspraken komen over informatie-uitwisseling om dubbele toetsing te voorkomen.”

Kosten beperken

De nieuwe verordening die op 1 januari 2003 van kracht werd, bracht zowel voor het CTK als voor de kantoren veel extra werk met zich mee. Dat zorgde voor een aanzienlijke kostenverhoging, vooral voor de grote kantoren. Hoe kunnen ze worden beperkt?

Steemers: “We hebben de toetsingsronde 2003-2004 ook willen zien als een proefperiode, in die zin dat we het eigen proces, de procedures en het instrumentarium tegen het licht hebben gehouden. Onder andere met de vraag: hoe kunnen we het draagvlak binnen het beroep continueren en waar nodig verbeteren? We gaan nu de toetsingscyclus 2005 in.

We hebben het proces aangescherpt en heel gericht risicoanalyse geïntroduceerd. In eerste instantie voor het selecteren van kantoren voor toetsing, maar ook om te bepalen welke en hoeveel dossiers we binnen de geselecteerde kantoren zouden moeten beoordelen om tot een gefundeerd oordeel te komen over het hele bouwwerk van de kwaliteitsbeheersing.”

Ruim manjaar

“Het ziet er naar uit dat we daarmee de kosten tot op zekere hoogte kunnen beperken”, zegt Steemers. “Ik denk zelfs dat ze, zeker voor de grootste kantoren, aanzienlijk lager zouden moeten uitvallen. Als je alle uren echt zou toerekenen, dan kost de toetsing bij de grote vier rond de tweeduizend uur per kantoor. Dat is zeer aanzienlijk, meer dan een manjaar. Dat hopen we met deze meer gerichte risico-benadering te kunnen beperken tot duizend à 1.200 uur per kantoor. Dat zijn nog steeds aanzienlijke inspanningen.” ■

Het CTK-verslag staat op www.nivra.nl.de—registeraccountant/kwaliteitstoetsing/ctk.htm.

De urgentie van ISQC1

De International Standard on Quality Control 1 van de International Auditing and Assurance Standards Board betreft de verantwoordelijkheid van een accountantskantoor voor opzet en handhaving van een systeem van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen voor alle controle- en assurance-opdrachten. Deze kwaliteitsrichtlijn is medio juni 2005 van kracht geworden. “Dat betekende dat accountantskantoren die onmiddellijk moest gaan implementeren”, waarschuwt CTK-voorzitter Steemers. Dat is nogal wat. Veel kantoren zullen in substance al wel voldoen aan ISQC1, maar het zal meer geformaliseerd en gedocumenteerd moeten worden. Dat is om twee redenen een belangrijk gegeven. De voornaamste is dat de hele Wta plus de algemene maatregelen van bestuur die daarbij horen helemaal zullen steunen op ISQC1. Dat zal gaan betekenen dat het toezicht van de Autoriteit Financiële Markten zich nadrukkelijk zal concentreren op dat soort kwaliteitsaspecten. De tweede reden is dat het CTK bij de toetsingscyclus 2005 en daarna, nadrukkelijk zal kijken of de situatie die de toetsers dit najaar bij de kantoren zullen aantreffen al aan ISQC1 voldoet.”

‘Het CTK zal bij de toetsingscyclus 2005 nadrukkelijk kijken of de situatie bij de kantoren al aan ISQC1 voldoet.’

Toegang geweigerd

Er zijn kantoren die niet aan de toetsing wensen mee te werken. In enkele gevallen werd de toetsers de toegang expliciet geweigerd. Een van die kantoren is voor de Raad van Tucht geweest en kreeg een waarschuwing omdat het zich niet aan de verordening hield. Blijft het kantoor de medewerking weigeren, dan volgt een zwaardere sanctie.